

RIVIERENBUURT EN SPIUKWARTIER

“Rivierenbuurt en Spuikwartier, dat zijn twee volstrekt verschillende wijken, ook nog eens gescheiden door de onzalige barrière aangebracht in de jaren 70, het Prins Bernhardviaduct. Als bestuur van de bewonersorganisatie van deze twee wijken vertegenwoordigen wij niet de bewoners, dat is ondoenlijk. Maar wij hebben als doelstelling het versterken van de sociale cohesie, vraagbaak zijn en het faciliteren van nieuwe initiatieven en innovaties.”

Dit zegt Jan van Gaalen (1949), sinds vorig jaar voorzitter van de stichting Bewonersorganisatie Rivierenbuurt en Spuikwartier. Een enthousiaste, betrokken man die in 2000 manager P&O werd bij de Haagse woningcorporatie Staedion en zodoende in Den Haag kwam te wonen. Nu is hij als pensionado volop actief in het vrijwilligerswerk.

Spuikwartier

Het Spuikwartier wordt begrensd door het Spui, Turfmarkt, Turfhaven, de Schedeldoekshaven tot aan de Herengracht. In deze wijk liggen het stadhuis en het cultuurcentrum Amare. Het Spuikwartier was in de vorige eeuw een overbevolkt en verpauperd stadsdeel, met schrijnende woontoe-standen, stinkende grachten en welig tierende prostitutie, net als de Rivierenbuurt. De gemeente stak geen vinger uit naar het onderhoud van de wijken. Cityvorming werd in de jaren 70 gezien als de oplossing: opkopen, onteigenen en

Geleenstraat. “De prostitutie drukt een zwaar stempel op onze wijk” (foto Steven Scholten)

slopen om de gewenste schaalvergroting en economische groei mogelijk te maken. De Dr. Anton Philips concertzaal en het Lucent Danstheater verrezen in de jaren 80 op het Spuiplein, om in 2015 te worden gesloopt voor de bouw van Amare. In het Spuikwartier werden dure huurhuizen en koopwoningen gebouwd. De sociale huurwoningen van de Zwarte Madonna waren een uitzondering.

Prins Bernhardviaduct

Als onderdeel van de cityvorming werd in 1975 het Prins Bernhardviaduct gebouwd. De aanleg van dit viaduct over de treinsporen bij het Centraal Station is altijd omstre- den geweest. Deze weg zou via de Amsterdamse en Stille Veerkade worden doorgetrokken naar de Prinsegracht. Daartegen kwam zoveel protest, dat het plan werd afge- blazen en de aanleg stopte bij het Spui. In de jaren 90 is een deel van het viaduct weer afgebroken.

Rivierenbuurt

De Rivierenbuurt, aan de rand van het centrum, wordt be- grensd door het Prins Bernhardviaduct, Ammunitiehaven, Spui, Pletterijkade, spoor/Lekstraat. In de wijk zelf vormt het Schenkviaduct op de Wetering- kade ook een barrière. De Ri- vierenbuurt was het vroegere havengebied van Den Haag, de rafelrand van de stad, met arme bewoners in kleine, slechte woningen en veel prostitutie. Dat laatste veranderde met de stadsvernieuwing in de jaren 80 en 90, door de aankoop van veel panden door de gemeente (en de Voorhoeve stichting in het oude Centrum en de Bierkade). De prostitutie concen- treert zich nu op de Doubletstraat en de Geleenstraat.

“Zowel in het Spuikwartier als in de Rivierenbuurt waren in de hofjes altijd veel sociale huurwoningen. In het Spuikwar- tier wonen nu ook hoogopgeleide mensen in koopwoningen. In de Rivierenbuurt is nog zo’n 30% sociale huur, 45% particuliere verhuur en de rest koopwoningen. Bewoners in de Rivierenbuurt-Zuid zijn voor zo’n 70% van niet-Neder- landse afkomst, met name Oost-Europeaanen, en er is enorm veel doorstroom.

De bewoners van het Spuikwartier redden zich wel. En indien nodig ondersteunen wij hen. In de Rivierenbuurt ligt dat

anders, de helft van de bewoners is laaggeletterd, veel van hen zijn hulpbehoevend. Ook armoede komt voor. Ik weet dat omdat ik zelf bij de mensen thuis kom. Namens de Energiebank, onderdeel van Duurzaam Den Haag, ben ik ook energiecoach, om mensen te adviseren over energiebesparing. Ik zie soms schrijnende situaties.”

Prostitutie

“De prostitutie drukt een zwaar stempel op onze wijk, die als gevolg geen horeca kent en inmiddels ook geen winkels meer. De sekswerkers en klanten geven geen overlast, wel het publiek eromheen, jonge mannen belust om daar iets te beleven. Het vastgoed in onze wijk is laag geprijsd, in de afgelopen decennia een prooi voor ontwikkelaars die het opkopen, onderverhuren, op grote schaal opsplitsen en verkameren. Er is wel een bestemmingsplan, maar de gemeente doet niets. Als we de Geleenstraat in Benoordenhout of het Statenkwartier zouden zetten, zeg ik wel ‘s, werd het probleem vast meteen aangepakt.”

Dakloosheid

“Sinds de coronacrisis is het aantal daklozen in onze wijk gestegen. Daklozen zijn kwetsbare mensen, vaak met de pech ergens in het leven een verkeerde afslag genomen te hebben. De dagelijkse soepbus bij de Koekamp is een humane instelling, maar daardoor hangen er wel veel mensen bij het Centraal Station rond. Toch durf ik te zeggen dat daklozen in onze wijk goed opgevangen worden, het zijn er nogal wat maar er is nooit trammelant. Nu, na corona, is het wel een probleem, er zijn er teveel. Vooral Oost-Europeanen, werkloos en instabiel. Gevolg is verlies aan controle. Uitvoering van nieuw beleid van de gemeente is dringend nodig.”

Joodse bewoners

“Er woonden veel joodse families in de Rivierenbuurt. Het was een favoriete wijk, zo vlakbij de synagoge aan de Wagenstraat. Bijna 4.000 joodse bewoners overleefden de oorlog niet. In 1943 werden alle kinderen en verzorgers van het joods weeshuis aan de Pletterijstraat afgevoerd naar het vernietigingskamp Sobibor. De herdenking aan de oorlog op 4 mei vindt in onze wijk bij dit gebouw plaats. Verder hebben we ‘struikelstenen’ in de wijk, maar nog lang niet genoeg. Ik geef je deze link: <https://sites.google.com/view/kunstrivspui/historische-wandeling>. Die móét je bekijken, je kunt er van alles vinden over onze wijk, niet alleen de sociaal-historische wandeling, maar ook het hartverscheurende verhaal van de vermoorde weeskinderen.

Mooie initiatieven

“In september vorig jaar hebben we met succes een sociaal-historische wandeling door de wijk georganiseerd, waarvoor burgemeester Jan van Zanen het startschot gaf. Men kon

interessante panden bezoeken en met een QR-code meer te weten komen over de geschiedenis ervan. In onze wijk stonden tal van bedrijven, waaronder de IJzergieterij Enthoven, die in 1861 de gietijzeren Trapjesbrug maakte voor voetgangers over de Oostsingelgracht tussen de Uilebomen en de Boomsluiterskade. Iets eerder hadden we ook een mooie kunstroute langs dertig ateliers. Er wonen veel kunstenaars in onze wijk. Waar voorheen de Staatsdrukkerij aan de Boomsluiterskade stond, staat sinds 2010 het wooncomplex ‘t Haegsch Hof, met stadswoningen die herinneren aan oud-Hollandse grachtenpanden. De Jan van Nassauschool in onze wijk was een zwarte school met alleen migranten, tot er nieuwbouw plaatsvond. De bewoners van ‘t Haegsch Hof hebben toen besloten hun kinderen naar die school te sturen. Nu is het een gemengde, bloeiende school met ruim 500 leerlingen.

Ons wijkblad *De Wijk*krant verschijnt 4x per jaar en verhalen worden vanaf dit jaar voor laaggeletterden gefilmd en met een QR-code op YouTube gezet.

Een parkeerplaats bij het spoor hebben we in samenspraak met de gemeente tot een wijk tuin omgevormd. Wat eerder een plek was voor sekswerkers, drugsgebruikers en daklozen, is nu ons groene buurthuis, waar ook festivals plaatsvinden.”

Woontorens

“Wij werken graag samen met de gemeente, veel ambtenaren zijn beslist van goede wil. Maar in veel opzichten voelen we ons door de politiek in de steek gelaten. Dat er woningtekort is en er gebouwd moet worden, begrijpen wij goed. Zonder overleg verrijzen er echter woontorens om ons heen.

Inspraak en bewonersparticipatie zijn in de praktijk enkel een afvinklijstje voor de overheid. Dat verwijt ik de politiek. Ga bij plannen vroegtijdig de wijk in, maak echt contact met de bewoners en praat met ze. Vraag: wat hebben jullie nodig? In het CID is de menselijke maat zoek en er zal een nieuwe barrière in de wijk ontstaan.”

Jan Bron Dik, interview

't Haegsch Hof (foto Steven Scholten)